

Sytuacja makroekonomiczna Egiptu po 2014 r.¹

Podstawowe uwarunkowania

Rok 2014 był dla Egiptu wyjątkowy – w styczniu referendum narodowe zaakceptowało nową konstytucję; w maju odbyły się wybory prezydenckie wygrane przez obecnego prezydenta Abdul Fattah al Sisi; zainicjowana została reforma polityki fiskalnej – systemu podatkowego i systemu subsydiowania; podjęte zostały działania proinwestycyjne dla ożywienia gospodarki narodowej. Rząd rozpoczął kilka dużych projektów inwestycyjnych - w sierpniu 2014 r. projekt budowy drugiej odnogi Kanału Sueskiego /ma być przekazany do eksploatacji 6 sierpnia br./, budowy nowej stolicy administracyjnej kraju Capital Cairo, jak również intensyfikację inwestycji w sektorze energii zwiększających generowanie elektryczności. Wspomniane projekty stanowiły centralny element przygotowywanej Konferencji Rozwoju Gospodarczego Egiptu /EEDC/, która odbyła się w marcu 2015 r. EEDC stanowiła kulminacyjny moment w proinwestycyjnej polityce Egiptu, wywołując aktywne zainteresowanie rynkiem egipskim ze strony inwestorów zagranicznych i wyższych przedstawicieli rządów głównych państw świata oraz powodując napływ ponad 100 mld dol. USA w wyniku podpisanych porozumień inwestycyjnych i MoU. Sukces konferencji jest odzwierciedleniem postępującej w 2014 r. w Egipcie stabilizacji politycznej i poprawy perspektywy ekonomicznej, jak również dowodem rosnącego zaufania inwestorów do rynku egipskiego. Wprawdzie Egipt ma jeszcze do pokonania kilka trudności, jak np. odkładane wybory parlamentarne, niemniej gospodarka egipska pozostaje z pewnością na ścieżce stabilnego i korzystnego rozwoju. Rząd Egiptu podjął wyzwanie redukcji obciążenia gospodarki deficytem budżetowym poprzez reformę polityki fiskalnej wprowadzając w lipcu 2014 r. ograniczenie subsydiowania energii i zwiększenie podatku od wyrobów tytoniowych i alkoholowych, jak również zniesienie ograniczeń dla inwestorów zagranicznych poprzez zmianę ustawy o inwestycjach, redukując biurokrację w otoczeniu biznesowej działalności zagranicznych firm oraz uznając rolę sektora prywatnego dla rozwoju gospodarczego na rynku egipskim.

Podjęte reformy w gospodarce Egiptu zostały pozytywnie przyjęte przez społeczność międzynarodową – wg raportu IMF z lutego 2015 r. przeprowadzenie zainicjowanych reform w Egipcie poprawi perspektywę na rynku pracy i stabilność makroekonomiczną, strukturalne reformy zwiększą inwestycje i poprawią efektywność wytwarzania oraz zmniejszą bezrobocie o 10%, a tempo wzrostu gospodarczego może

¹ na podstawie Egypt Economic Profile, ACCE, Cairo, April 2015

osiągnąć 5% do roku finansowego 2018/19. Kairskie Centrum Studiów Strategicznych i Ekonomicznych określiło rok 2014 okresem najlepszym pod względem osiągnięć w gospodarce od stycznia 2011 roku.

Tabela niżej prezentuje główne wskaźniki makroekonomiczne gospodarki Egiptu w latach finansowych 2011/12 – 2013/14.²

główne wskaźniki makroekonomiczne	2011/12	2012/13	2013/14
wartość nominalna GDP w cenach rynkowych /mld dol. USA/	262,8	271,9	286,6
realna stopa wzrostu GDP /w %/	2,2	2,1	2,2
realna wartość GDP per capita /dol. USA/	3.261	3.250	3.341
średnia stopa inflacji /%/	8,7	6,9	10,1
stopa bezrobocia /%/	12,4	13,3	13,4
saldo handlu zagranicznego /mld dol. USA/	- 34,1	- 30,7	- 33,7
wartość rezerw zagranicznych /mld dol. USA/	15,5	14,9	16,7
okres pokrycia importu strategicznego /liczba miesięcy/	3,1	3,1	3,3
wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych /mld dol. USA/	3,9	3,8	4,1
dług zagraniczny /% GDP/	13,2	17,3	16,5
deficyt budżetowy /% GDP/	10,6	13,7	12,8
kurs wymiany EGP/USD	6,0	6,5	7,0

Tabela niżej przedstawia zasadnicze dane demograficzne Egiptu w 2014 r.³

powierzchnia całkowita kraju	1.009.000 km ²
liczba ludności zamieszkałej w kraju	86,8 mln
stopa przyrostu populacji	2,5%
zamieszkała powierzchnia kraju	78.000 km ²
zamieszkała powierzchnia kraju /jako % powierzchni całkowitej /	7,7%
gęstość zaludnienia /dla powierzchni zamieszkałej/	1128,9 osoby/km ²
siła robocza	27,7 mln osób
stopa analfabetyzmu /% dorosłej populacji/	28,6%

Wzrost dochodu narodowego brutto /GDP/

Stopa wzrostu GDP w Egipcie w roku finansowym 2013/14 wyniosła 2,2%, co stanowi niewielki wzrost tempa rozwoju w stosunku do roku wcześniejszego, gdy stopa wzrostu GDP wyniosła 2,1%. Wyższe tempo wzrostu egipskiego GDP, wynoszące 5,6%, odnotowane zostało w pierwszej połowie roku finansowego 2014/15. Najwyższe tempo wzrostu GDP w Egipcie po 2011 r. odnotowane zostało w I kwartale roku finansowego 2014/15 w wysokości 6,8%, zaś w II kwartale roku 2014/15 stopa wzrostu GDP wyniosła 4,3%.⁴

Największy, 16,2% udział w egipskim dochodzie narodowym w I połowie roku finansowego 2014/15 miał egipski sektor wytwórczości, a następnie sektor rolnictwa /15,6%/, handel hurtowy i detaliczny /12,1%/, usługi publiczne /9,5%/, wydobywanie gazu /6,8%/, wydobywanie ropy naftowej /6,7%/, budownictwo /4,6%/, transport /4,0%/.⁵

² dane Ministerstwa Finansów Egiptu, 2014 r.

³ dane Central Agency for Public Mobilization and Statistics /CAPMAS/ z 2013 r.

⁴ dane egipskiego Ministerstwa Planowania, Monitoringu i Reformy Administracyjnej, 2015 r.

⁵ dane egipskiego Ministerstwa Planowania, Monitoringu i Reformy Administracyjnej, 2015 r.

Sektor prywatny ma największy udział w rozwoju gospodarki Egiptu – w I kwartale roku finansowego 2014/15 prywatny sektor miał 63,7% udział w GDP, w rynku pracy 74,0% oraz 75,9% w całkowitej wartości inwestycji w Egipcie.⁶

Inflacja

Wynosząca 8,2% w czerwcu 2014 r. stopa inflacji w Egipcie w lipcu 2014 r. wzrosła do 11%, odzwierciedlając działania rządu na rzecz obniżenia deficytu budżetowego do 10% w roku finansowym 2016/17. Działania te objęły ograniczenie subsydiów paliwowych i elektryczności oraz skutkowało wzrostem cen energii dla konsumentów indywidualnych oraz produkcyjnych. Efekt cenowy działań został wzmocniony po podwyższeniu podatku od sprzedaży papierosów i napojów alkoholowych. Ponownie znacznie wzrosła stopa inflacji w listopadzie 2014 r. wskutek podwyżki cen wody i wzrostu kosztów edukacji. Pośrednim skutkiem podjętego programu konsolidacji finansów państwa był wzrost stopy inflacji w 2014 r. także w innych sektorach gospodarczych w Egipcie, szczególnie w sektorze transportu.

*Rynek pracy w II kwartale roku finansowego 2014/15*⁷

W rezultacie poprawy aktywności gospodarczej w Egipcie w okresie II kwartału roku finansowego 2014/15 stopa bezrobocia zmniejszyła się do 12,9% w porównaniu do 13,9% tego samego okresu w roku poprzednim. Siła robocza liczyła 27,7 mln osób, co stanowi 1,3% wzrost, zaś wzrost liczby osób zatrudnionych wyniósł 1,9% w stosunku do II kwartału roku finansowego 2013/14. Największy, bo 26,8% udział w egipskim rynku pracy miał sektor rolnictwa, a następnie budownictwo – 11,3%, handel hurtowy i detaliczny – 11,2% oraz sektor przemysłu - 11,0%.

Rezerwy zagraniczne, rynek walutowy i zagraniczna pomoc finansowa

Wartość rezerw zagranicznych w Egipcie po rewolucji w styczniu 2011 r. znacząco zmniejszyła się – w grudniu 2010 r. wartość rezerw wynosiła 36 mld dol. USA umożliwiając pokrycie ponad 9 miesięcznego okresu egipskiego importu strategicznego, zaś w marcu 2013 r. wartość rezerw zmniejszyła się do 13,4 mld dol. USA zdolnych do pokrycia mniej niż 3 miesięcznego okresu importu strategicznego. W lutym 2015 r. wartość rezerw zagranicznych Egiptu wyniosła 15,5 mld dol. USA.⁸

Źródła napływu walut zagranicznych do Egiptu to przede wszystkim przekazy pieniężne z zagranicy, wpływy z turystyki przyjazdowej, bezpośrednie inwestycje zagraniczne, opłaty za tranzyt Kanałem Sueskim, eksport. W okresie po rewolucji 2011 r. nastąpił znaczący spadek wpływów z turystyki oraz napływu BIZ z uwagi na niestabilność wewnętrzną, zaś spowolnienie w gospodarce egipskiej spowodowało spadek wpływów z eksportu towarowego. W tabeli niżej przedstawiona jest wartość

⁶ dane Central Bank of Egypt, 2014 r.

⁷ dane Central Agency for Public Mobilization and Statistics /CAPMAS/, Cairo, 2015

⁸ w marcu 2015 r. rezerwy zagraniczne Egiptu wyniosły 20,5 mld dol. USA; Business Monthly ACCE, July 2015;

napływu walut zagranicznych /w mld dol. USA/ do Egiptu w 2014 r. w podziale na poszczególne źródła wpływów walutowych.⁹

przekazy zagraniczne	eksport towarowy	eksport ropy i gazu	turystyka	Kanał Sueski	pozostałe
19,6	14,1	11,1	7,2	5,5	22,5

Przekazy pieniężne z zagranicy po rewolucji 2011 r. – w przeciwieństwie do pozostałych źródeł wpływów walutowych w Egipcie – wzrosły o ponad 50%, osiągając wartość 19,6 mld dol. USA. Arabia Saudyjska, Kuwejt i Zjednoczone Emiraty Arabskie, zapobiegając załamaniu gospodarki Egiptu, udzieliły w 2014 r. pomocy finansowej w postaci grantów, depozytów bankowych, dostaw paliw i inwestycji bezpośrednich o łącznej wartości 18 mld dol. USA, zaś podczas Konferencji Rozwoju Gospodarczego Egiptu w marcu 2015 r. zadeklarowały kontynuację pomocy przeznaczając dla potrzeb gospodarki Egiptu 12 mld dol. USA.

Bilans płatniczy Egiptu w I połowie roku finansowego 2014/15 odnotował deficyt o wartości 3,4 mld dol. USA, co jest znaczącą zmianą w stosunku do poprzedniego roku finansowego, w którym bilans płatniczy miał nadwyżkę w wysokości 2,4 mld dol. USA. Zmiana ta wynikała ze zwrotu Katarowi kilku miliardów dolarów USA depozytu udzielonego Centralnemu Bankowi Egiptu podczas prezydentury M. Mursiego, oraz spłaty przez Egipt należności wobec zagranicznych firm poszukiwań i eksploatacji ropy i gazu na rynku egipskim. Deficyt bilansu handlowego Egiptu w I połowie roku finansowego 2014/15 również zwiększył się do 20,2 mld dol. USA, wynosząc 15,1 mld dol. USA w analogicznym okresie roku poprzedniego. Głównym tego powodem był wzrost gospodarczy napędzający import, za którym nie następował równoważący wzrost eksportu towarowego Egiptu.

Handel zagraniczny Egiptu

Wartość obrotów handlu zagranicznego Egiptu w 2014 r. wyniosła 93,6 mld dol. USA, stanowiąc 32,2% GDP, oraz odnotowując zmniejszenie o 1,6% ich wartości w 2013 r. wynoszącej 95,2 mld dol. USA. Egipski import towarowy w 2014 r. osiągnął wartość 66,8 mld dol. USA, która stanowiła 23% GDP i była większa o 0,9% od wartości importu w 2013 r. wynoszącej 66,2 mld dol. USA. Eksport towarów egipskich w 2014 r. miał wartość 26,9 mld dol. USA, co stanowiło 9,6% GDP i była niższa o 7,5% od eksportu w 2013 r. o wartości 29 mld dol. USA. Deficyt w handlu zagranicznym Egiptu w 2014 r. miał wartość 39,9 mld dol. USA i wzrósł o 7,5% w stosunku do również ujemnego salda z 2013 r. o wartości 37,2 mld dol. USA.

Ponad 50% obrotów egipskiego handlu zagranicznego odbywa się w ramach wielostronnych porozumień o współpracy handlowej, w których Egipt jest państwem członkowskim, np. Umowa o Stowarzyszeniu z UE, Wielka Arabska Strefa Wolnego Handlu /GAFTA/, Porozumienie z Agadiru, Wspólny Rynek Afryki Wschodniej i Południowej /COMESA/. W lutym 2015 r. Egipt podpisał porozumienie o wolnym handlu z Euroazjatycką Unią Gospodarczą, obejmującą rynki Rosji, Białorusi, Kazachstanu, Armenii i Kirgistanu, zaś w czerwcu 2015 r. był gospodarzem konferencji w sprawie utworzenia afrykańskiej Trójstronnej Strefy Wolnego Handlu /TFTA/,

⁹ dane Central Bank of Egypt /CBE/, 2015

grupującej kraje COMESA, Wspólnoty Rozwoju Afryki Południowej /SADC/ i Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej /EAC/.

Unia Europejska była największym partnerem handlowym Egiptu w roku finansowym 2013/14 posiadając w ujęciu ilościowym 30,1% udział, na co składał się egipski eksport wartości 10,1 mld dol. USA na rynek UE oraz import z rynków krajów UE o wartości 16,2 mld dol. USA. Kraje arabskie miały 25,8% udział w handlu zagranicznym Egiptu – egipski import z krajów arabskich miał wartość 16,7 mld dol. USA, zaś eksport towarów egipskich na rynki tych krajów wyniósł 5,5 mld dol. USA.

W okresie I połowy roku finansowego 2014/15 największy udział w obrotach handlu zagranicznego Egiptu miała Arabia Saudyjska, której obroty handlowe z rynkiem egipskim osiągnęły wartość 3,31 mld dol. USA. Chiny były drugim partnerem Egiptu z obrotami o wartości 3,3 mld dol. USA, zaś USA trzecim, realizując obroty wzajemne o wartości 3,0 mld dol. USA.¹⁰

Tabela niżej prezentuje udziały procentowe 4 głównych rynków egipskiego eksportu i importu w całkowitym imporcie i eksporcie Egiptu w 2014 r.¹¹

eksport Egiptu	udział	import Egiptu	udział
rynki UE	37,1%	rynki UE	27,7%
rynki arabskie	22,6%	rynki arabskie	26,1%
rynki azjatyckie	13,2%	rynki azjatyckie	21,4%
USA	10,2%	USA	6,1%
pozostałe rynki	16,9%	pozostałe rynki	18,7%

*Towarowa wymiana dwustronna Polska – Egipt*¹²

Warunki dostępu polskich towarów do rynku egipskiego determinuje Umowa Stowarzyszeniowa Unii Europejskiej z Egiptem przyjęta w 2001 roku, która weszła w życie w 2004 roku.

W 2014 roku towarowe obroty bilateralne przekroczyły po raz pierwszy poziom 400 mln USD, a obserwowana w okresie ostatnich kilku lat tendencja pozwala sądzić, że wartość wzajemnych obrotów zbliży się w 2015 roku do poziomu 500 mln dol. USA. Dynamika eksportu wprawdzie wygasła, ale wywóz towarowy do Egiptu odtworzył rekordowy wynik z 2013 roku, kiedy to wartość eksportu na ten rynek wzrosła o blisko 36%. Ten przejaw stabilizacji sprzedaży dobrze rokuje dla rezultatów w 2015 roku.

Tabela niżej prezentuje wartość bilateralnej wymiany handlowej w latach 2010 – 2014 /w mln dol. USA/.¹³

rok	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika /w %/ 2013/2014
obroty	283,3	297,5	339,1	384,8	415,3	107,3
eksport	233,3	195,8	203,2	275,9	278,1	100,8
import	50,3	101,7	135,9	110,3	137,2	124,4
saldo	183,0	94,1	67,3	167,0	140,9	84,4

¹⁰ dane Central Bank of Egypt, 2015

¹¹ dane Central Bank of Egypt, 2015

¹² w oparciu o Sprawozdanie z działalności promocyjnej WHPI w Kairze w 2015 r.

¹³ dane Głównego Urzędu Statystycznego z marca 2015 r.

Inwestycje na rynku Egiptu

Po okresie stagnacji inwestycje na rynku egipskim odzyskały trend wzrostowy. Szczególnie widocznym przejawem rosnącego optymizmu inwestorów jest Konferencja Rozwoju Gospodarczego Egiptu, która odbyła się w marcu 2015 r. w Sharm el Sheikh.

W roku finansowym 2013/14 inwestycje w gospodarce egipskiej wzrosły o 1,5% osiągając wartość 38 mld dol. USA. W okresie I kwartału roku finansowego 2014/15 wartość inwestycji w gospodarce egipskiej wyniosła 9,1 mld dol. USA, co oznacza wzrost o 20% w stosunku do tego samego okresu roku poprzedniego. Największy wzrost inwestycji w roku finansowym 2013/14 natąpił w sektorach produkcyjnym – o 128,1%, rolnictwa – o 25,6%, transportu i komunikacji – o 15,4%, przy czym sektor prywatny miał 62,2% udział w całkowitej wartości inwestycji.¹⁴

Ważnym wskazaniem dla inwestorów jest ocena wiarygodności kredytowej rynku – w okresie ostatniego 1,5 roku trzy główne agencje ratingowe podniosły oceny wiarygodności kredytowej Egiptu /w listopadzie 2013 r. - Standard & Poor's na poziom B; w grudniu 2014 r. - Fitch Ratings na poziom B; w kwietniu 2015 r. - Moody's na poziom B3/ w uzasadnieniu podając działania reformatorskie rządu egipskiego w zakresie systemów podatkowego i subsydiowania, trend wzrostowy w gospodarce i inwestycjach oraz przywrócenie stabilności politycznej kraju.

Poprawa sytuacji w gospodarce i korzystne oceny wiarygodności gospodarczej sprzyjały wzrostowi także bezpośrednich inwestycji zagranicznych /BIZ/ w Egipcie – wartość BIZ na rynku egipskim wyniosła 4,12 mld dol. USA w roku 2013/14, zaś w I połowie roku 2014/15 już 2,73 mld dol. USA. Głównym inwestorem zagranicznym w Egipcie jest Wlk. Brytania, a następnie USA, Belgia i Zjednoczone Emiraty Arabskie.¹⁵

Bilateralna współpraca inwestycyjna¹⁶

Na koniec 2014 roku w Egipcie funkcjonowało 81 polsko-egipskich spółek, w których udział kapitału polskiego wyniósł 7 mln dol. USA, co w stosunku do 2013 roku stanowi wzrost o 5 liczby polsko - egipskich joint-ventures, oraz o ok. 0,5 mln dol. USA wartości zainwestowanego polskiego kapitału.¹⁷ Większość joint-ventures prowadzi działalność gospodarczą w branżach usług, turystyki i nieruchomości, a kilka ma profil produkcyjny. Zainteresowanie egipskich przedsiębiorstw rynkiem polskim wynika w części z ich globalnych strategii rozwojowych, w tym w sektorze usług. W głównej mierze jednak powoływane w Polsce spółki służą realizacji transakcji handlowych.

Sporządził:

Tomasz Przygoda
radca

Kair, sierpień 2015 r.

¹⁴ dane egipskiego Ministerstwa Planowania, Monitoringu i Reformy Administracyjnej, 2015

¹⁵ dane Central Bank of Egypt, 2015

¹⁶ w oparciu o Sprawozdanie z działalności promocyjnej WPHI w Kairze w 2014 r.

¹⁷ na podstawie danych General Authority for Foreign Investment /GAFI/ z lutego 2015 r.